

Lillehammer kommune,
postboks 4986
2626 Lillehammer
postmottak@lillehammer.kommune.no

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

09.09.22

Kommuneplanens samfunnsdel i Lillehammer kommune, høringsuttalelse

Jordvernalliansen i Innlandet er dannet av en rekke organisasjoner innen landbruk, miljø og fagbevegelse, og arbeider for bevaring av dyrket mark og matjord, og mot en stadig forverring av norsk sjølforsyningsgrad og matsikkerhet. Alliansen består blant annet av LO Innlandet, Naturvernforbundet, Bondelaget, Natur og Ungdom, Bonde- og Småbrukarlaget, Kokkenes Mesterlaug og Bygdeungdomslaget.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrket mark. Dermed er det nok av andre arealer å bygge på i Norge. Det tar minst 1000 år å danne et ti centimeters lag med matjord. Matjord er dermed i praksis en ikke-fornybar ressurs. Den gode matjorda danner grunnlag for jordbruket som vi har i dag. Nydyrking på dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning må vi både ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

Stortinget strammet i juni 2021 inn det nasjonale jordvernmålet. Maksimalt 3000 dekar dyrket mark skal nå omdisponeres årlig, mens målet tidligere lå på maksimalt 4000 dekar. Omdisponeringen skal dermed ned med en firedel. Kommunene har en sentral rolle i oppfølgingen av strategien. Denne kraftige innstramningen må få konsekvenser for all kommunal og regional arealplanlegging, samt for overordnede kommunale og regionale planverk. Dette fordrer en klar endring av praksis, noe også regjeringen tydelig oppfordret alle landets kommuner til i brev fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet 23. mars i år. Her oppfordres kommunene til å vedta egne jordvernstrategier, og det oppfordres til å vedta egne nullvisjoner for omdisponering av dyrket mark, noe vi kommer tilbake til.

Jordvernalliansen i Innlandet ser at dere bemerker at Kommuneplanens samfunnsdel skal gi retning, og bidra til at dere kan holde et overordnet fokus på hva som er særlig viktig for Lillehammer-samfunnet fremover. Vi synes da det er positivt at Lillehammer legger FNs bærekraftsmål til grunn for sitt planarbeid. Men dette tilsier nettopp en skjerpet vektlegging av jordvern. I deres punkt 2.1 Klima- og miljømessige forhold skriver dere følgende «For den langsiktige kvaliteten på Lillehammer-samfunnet, er det sentralt å redusere klimabelastning, tap av naturmangfold og forurensing». I tillegg skriver dere at det er nødvendig med tilgang til bedre metoder for arealregnskap.

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Vi har også sett på deres gjeldende planstrategi for 2020 – 2023, og der skriver dere følgende:
«Bærekraftig jord- og skogforvaltning og bevaring av artsmangfold må sikres gjennom god areal-forvaltning. Det må gjøres gode avveininger mellom fortetting/urbanisering og nedbygging av jordbruksarealer. Lillehammer kommune vil i sitt planarbeid ha som mål at nye arealer for boligbygging, næringsbygg og fritidsbebyggelse ikke legges på dyrket mark.

Kommunen forvalter statlige virkemidler for å fremme matproduksjon i både stor og liten skala, som bidrar til selvforsyning av mat. Et sterkt jordvern og en streng konsesjonspraksis er viktig for langsiktig tilgang til matjord. Kommunen forvalter også regionale virkemidler for å bevare artsmangfold, f.eks. gjennom beitebruk»

Dere henviser til deres arealdel som ble revidert i 2020, der dere har tatt inn et kapittel om tap av matjord. I dette punktet skriver dere at matjorda skal tas vare på og brukes til matproduksjon andre steder, primært på arealer som ikke allerede er klassifisert som dyrkbar jord.

Når vi leser dere planstrategi og arealpolitikk for fremtida mener vi i Jordvernalliansen at punktet **«2.1 Klima- og miljømessige forhold»** bør utvides til å ta med et avsnitt om at prioriteringer og mål for nye arealer til boligbygging, næringsbygg og fritidsbebyggelse ikke skal legges på dyrket mark i tråd med deres planstrategi.

Videre vil vi anbefale kommunen å **innlemme en nullvisjon for omdisponering av dyrket mark i sin kommuneplan**. Dette er i tråd med oppfordringen fra regjeringen i brev av 23. mars i år (jf også side 1), der kommunene eksplisitt oppfordres til å vedta *«en nullvisjon, siden det er lite rom for nedbygging av dyrka jord i årene som kommer»* (sitat fra brevet).

I brevet fra regjeringen oppfordres kommunene også til å gå gjennom sine allerede vedtatte planer for å finne tidligere omdisponerte arealer som står urørt og som det er mulig å tilbakeføre til LNFR-område (revidere gamle planer). **Vi ber også om at det i kommuneplanarbeidet legges opp til en gjennomgang av tidligere omdisponerte områder som står urørt, med tanke på å tilbakeføre disse til LNFR-område, og dermed bevare dem som dyrket mark for fremtida (jf brevet fra LMD og KDD).**

Mange kommuner har vedtatt offensive jordvernstrategier og andre plandokumenter. Tønsberg kommune er blant dem som har vedtatt en nullvisjon for omdisponering av dyrket mark, se side 6-7 her: <https://www.tonsberg.kommune.no/tjenester/naring-og-landbruk/landbruk/plan-for-vern-av-matjord/>

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET

HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD

2322 RIDABU

TLF: 62 55 53 10

EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NONETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

Vi vil også oppfordre til en **løpende, systematisk oppfølging av planverket og arealstrategien i form av internkontroll og statistikk, slik at en sikrer at målene om å ikke omdisponere dyrket mark, blir fulgt opp i praksis år for år.**

Lillehammer kommune har alene omdisponert 424 dekar dyrket mark i perioden fra 2005 til 2020. Lillehammer er dermed nummer ni på lista over kommuner i Innlandet som har omdisponert mest dyrket mark i perioden, og det er dags for å utarbeide en kommuneplan som tydelig snur denne trenden.

Vi minner til slutt om at jordbruket i Lillehammer er en betydningsfull næring. En må derfor evne å ikke bokstavelig talt bygge ned selve grunnlaget for denne næringa – den svært verdifulle matjorda vår.

Oppsummering:

Ved å følge opp innspillene fra Jordvernalliansen og de gode målsetningene som er nedfelt i strategier, vil Lillehammer kommune kunne ta avgjørende grep for matjorda – og dermed en vesentlig del av selve eksistensgrunnlaget for kommende generasjoner.

Vi stiller gjerne dersom det skulle være behov for dialog om jordvernemaet i det videre planarbeidet, eller for å fremme jordvernet når planene er vedtatt.

Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet – med oppfordring til å vedta en nullvisjon for omdisponering, til å legge opp til å tilbakeføre urørte omdisponerte arealer til LNF, og med mål om å unngå å omdisponere dyrket mark.

Med vennlig hilsen arbeidsutvalget i Jordvernalliansen i Innlandet,

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Lars Opsal jr	Odd Erik Kokkin	Stephan Viehmann	Lars Arne Mjørland
Innlandet Bondelag	LO i Innlandet	Naturvernforbundet i Innlandet	Innlandet Bondelag

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET